

Declaració en ocasió del Dia Internacional de la Pau, 21 de setembre de 2009

Els noms de la pau

Institut Català Internacional per la Pau

Des de fa dècades, les Nacions Unides proposen alguns dies especials per cridar l'atenció sobre diversos problemes mundials. Com diu la saviesa popular, si cal posar un èmfasi particular en un tema, és que en passa alguna, hi ha quelcom al que cal prestar més atenció. El dia d'avui ens recorda el drama humà que hi ha al darrere de la violència i de la guerra i la necessitat que les persones, governs, institucions i empreses maldin per construir un món realment en pau. L'Institut Català Internacional per a la Pau vol ajudar a fer balanç de la situació i fer-ne pedagogia, buscar mètodes per eixamplar els aliats i les complicitats i explicitar alguns compromisos concrets per al proper any.

Pel que fa al balanç, encara parcial, l'any 2009 és agredolç: més d'1,6 milions de persones han mort violentament al món, dels quals només un 11% del total per causa de les guerres i dels conflictes armats. Una bona notícia: la guerra és menys important i omnipresent que abans. Tanmateix, el 90% de les morts, es localitzen als països de renda petita i mitjana i el 35% de les víctimes són causades per agressions, el que indica el rostre canviant, permanent i multiforme de la violència al nostre món i, també, la persistent relació de la violència amb la pobresa i la injustícia. Una mostra també n'és la inanitat dels instruments tradicionals de seguretat, com l'augment de la despesa militar, que l'any 2008 arribà a quasi 1,5 bilions de dòlars, un 2,4% del PIB mundial, un increment en termes reals del 4% respecte del 2007 i d'un 45% respecte de 1999.

Fer pedagogia resulta fàcil: prioritats i causalitat no són congruents, no casen. Per què incrementar tant la despesa armamentística quan minven clarament i continuada els conflictes armats? Per què, però, resulta tan difícil incrementar l'ajut al desenvolupament o les partides nítidament socials dels pressuposts nacionals? Inèrcia, falta de coratge i interessos creats semblen formar part de la resposta. Vint anys després de la fi de la guerra freda, cal reivindicar novament el dividend de la pau, la inversió de la tendència, el

capgirament de la despesa: si volem la pau, cal combatre la pobresa, la desigualtat i la injustícia. Els estats tenen l'obligació de proveir dos béns públics, interconnectats, la seguretat i el benestar de les persones, el que implica, encara més en temps de crisi, ser molt curós amb l'assignació dels recursos a les diverses polítiques públiques.

En cercar nous aliats i complicitats, volem recordar el paper imprescindible de l'opinió pública i de la societat, però també dels centres, institucions i professionals encarregats de produir informació i coneixement, la necessitat de fer-la fàcilment intel·ligible i de difondre-la. Necessitem encara, més i millor informació, observatoris, seguiment detallat de les coses. Exemples de campanyes i mobilitzacions recents, com les adreçades a prohibir les mines antipersones, les bombes de dispersió o els nens soldat, mostren l'èxit de combinar investigació, educació i acció.

Respecte als compromisos, l'ICIP, en coherència amb la tasca que li ha encomanat el Parlament de Catalunya i el seu Pla Director 2009-2012, vol explicitar-ne avui dos de molt concrets per al 2010. Primer, que tota la seva actuació és i serà sempre regida per la combinació de recerca, educació i acció, en col·laboració amb la resta d'actors, i sempre subsidiàriament a la finalitat específica de cadascun d'ells. Segon, que l'any 2010 prestarà especial atenció a tres esdeveniments cabdals: el debat sobre la no-prolifерació i el desarmament nuclear en el marc de la conferència de revisió del Tractat de No Proliferació Nuclear; en el terreny de la jurisdicció i justícia universal, la conferència de revisió de l'Estatut de Roma de la Cort Penal Internacional; i, finalment, en el context de la lluita contra la injustícia, el seguiment de l'estat dels Objectius del Mil·lenni.

Tres temes cabdals, tres noms diferents de la pau, perquè, en el món real, la pau és sempre el resultat de la pràctica d'altres valors. La pau només fructifica allà on es practiquen, entre d'altres, la llibertat, la justícia, el respecte o el diàleg. Construir la pau vol dir construir la llibertat i la justícia.

Barcelona, Catalunya, 21 de setembre de 2009